

Drago Jančar :

Zvenenje v glavi

(Seminarska naloga)

O pisatelju :

DRAGO JANČAR

Pripovednik in dramatik **Drago Jančar** je bil rojen 13. 4. 1948 v Mariboru. Šolal se je v Mariboru, kjer je končal višjo pravno šolo. Najprej je bil krajši čas novinar v Mariboru (Katedra, Večer) in dramaturg pri Viba filmu, nato urednik in tajnik Slovenske matice v Ljubljani. V letih od 1987 do 1991 je bil predsednik Slovenskega centra PEN. Član SAZU je postal 1995.

Pripovednik Drago Jančar je s svojo sugestivno umetniško besedo vstopil v slovensko književnost na začetku sedemdesetih let, ko je izšla njegova prva samostojna knjiga kratke proze *Romanje gospoda Houžvičke* (1971), kmalu zatem pa tudi kratki roman *Petintrideset stopinj* (1974). Med avtorji mlade generacije je Jančarjeva proza nakazovala oblikovne posebnosti, ki gradijo na posebni atmosferi dogajanja, v katerega s zapletene literarne osebe. Tema nejasnega, sumničavega in težko razberljivega ozadja človekovih usod je od vsega začetka ena od vidnih prvin Jančarjevega literarnega ustvarjanja tako v pripovedništvu kot v dramatici. Jančarjevo pisateljevanje se močno posveča oblikovanju sloga: najprej na način literarnega eksperimentiranja, ko navidez nepovezane pripovedne scene odslikavajo duhovna stanja literarnih oseb, ki so obremenjena s spomini in vizijami. Tu je slog ekspresiven, analitičen in pogosto izraža dramatične notranje spremembe v človeški zavesti in podzavesti. Jančarjevi literarni junaki so pogosto osebe na spodnjem robu socialne lestvice in se poskušajo rešiti nevzdržnih stanj. To je vidno v noveli *O bledem hudodelcu* (1978), kjer so pripovedi polne mračnih scen, ki odkrivajo nejasne vzvode človeških strasti in muk. Vznemirljive zgodbe gradijo svoj vtis na opisu nasilja in na globinski projekciji človeškega portreta. Odločilni slogovni prehod v novo kvaliteto pomeni roman *Galjot* (1978), Jančarjevo najobsežnejše in najznamenitejše pripovedno delo, ki spada hkrati tudi med osrednje romane slovenske književnosti 20. stoletja. Jančarjev slogovni artizem je v obsežni zgodovinski freski dogajanja iz viharnega in dekadentnega časa socialnih in duhovnih sprememb sedemnajstega stoletja, ki mu je dal zunanjo obliko potepuškega ali avanturističnega romana, dosegel enega svojih vrhov. Njegov osumničen, negotovi, a trdoživi junak Johan Ot pa v slikoviti podobi preganjanca predstavlja tudi podobo krizne usode slehernika, človeka vseh časov in sistemov. Johan Ot je človek neustavljivega gona po premikanju in odzivanju na svet okoli sebe. Njegov nemir je njegova moč in nemoč hkrati, zaradi njega je izpostavljen nevarnostim, hkrati pa z modrostjo in znanjem poskuša najti ustvarjalni red in skladnost v svetu, kakršenkoli že je. Pripoved niza Otove preskušnje, zatočišča, skrivališča, beg in kazensko galjotstvo, ko se spopada z razčlovečenostjo, z zlom v katerem odkriva nepojasnjeno moč usode. V pripovedi o surovem času, ko se menjavajo vojne, verski boji, kuga in naravne katastrofe, je roman *Galjot* upodobil pogled svobodnega človeka, ki ga vodita radovednost pri odkrivanju zakonitosti, ki urejajo svet, in želja po polnem življenju in preživetju. Begajočega in negotovo iščočega junaka je Jančar oživil tudi v romanu *Severni sij* (1984), ki se dogaja v Mariboru v srhljivem predvojnem času, ko se negotovost in nevarnost zgostita v atmosfero obsedenosti. Kaotičnost časa in človeškega bivanja pripoved oblikuje z motivnimi prvimi videnj in sanj, okultizma, hipnoze, policijskega zasledovanja in zločina, medtem ko junak romana, Erdman, sledi neznanemu, blaznemu občutku skorajšnega konca sveta. Roman je napolnjen s kafkovskim vzdušjem in s simbolnimi ter nadrealističnimi prvimi dopolnjuje Jančarjev slog, poudarjeno dramatičen tudi v novelističnih zbirkah *Smrt pri Mariji Snežni* (1985) in *Pogled angela* (1992). Roman *Posmehljivo poželenje* (1993) z ironičnim in poetičnim pogledom ter z epskim opisom predstavlja pripoved o soočenju glavnega junaka z intelektualnim in socialno ter kulturno izzivalnim ameriškim okoljem, v katerem odkriva sam sebe in temelje svoje navezanosti, skupaj z »znanstveno« analizo melanholije, ki kot povezovalna vez spremlja junakovo potovanje k sebi.

Drago Jančar se je dramatici začel posvečati z gledališko, radijsko, televizijsko igro in s filmskim scenarijem (*Razseljena oseba* 1982, *Heretik* 1986). Njegova dramatika prav tako kot proza izbira nekatere zgodovinske teme (*Disident Arnož in njegovi* 1982, *Triptih o Trubarju* 1986) in dramske usode političnih preganjalcev ali iskalcev individualne resnice o svetu (*Veliki briljantni valček*, 1985, *Dedalus* 1988, *Klementov padec*, 1988). Jančarjeva dramatika pogosto s prvimi absurda in groteske ostri pogled na osebne, družbene in zgodovinske stiske (*Zalezujoč Godota* 1989, *Halštat* 1994), kot je ta pojav zapisal tudi v novelistično-esejističnem besedilu *Augsburg* (*Augsburg in druge resnične pripovedi*, 1994) ter v eni od knjig esejev *Egiptovski lonci mesa* (1994).

O knjigi Zvenenje v glavi :

Zvenenje v glavi je bralcu prijazen roman, še več, delo, ki te z napeto zgodbo in mojstrsko, skoraj obrtniško dobro izdelano izpeljavo popelje med kaznjence na Livadi, ki se pod vodstvom karizmatičnega Kebra uprejo in v uporuh vztrajajo prav do konca ... Seveda je zgodbeni okvir - uporabil ga je Andrej Košak in posnel enako naslovljen film z Jernejem Šugmanom v vlogi Kebra - pri Jančarju samo začetek za spraševanje o moči zgodovinske usode in ironije, ki v svojem neizprosнем kolesju uniči posameznika. Vprašanje usode pa je že skorajda Jančarjev vodilni motiv večine njegovih del. Zvenenje v glavi je dobro prebrati, ker slovenskemu bralcu daje vero v umetniško moč slovenske proze.

Oznaka oseb :

KEBER

je glavni lik romana. On je vodja vstaje v zaporih na Livadi, in edinole on v uporuh vztraja do konca. Bil je vojak in pomorščak. *Keber je z zeleno baretko na glavi spal med mrtvaki v Vietnamu, z ladjo je prepotoval oceane, v Dominikani so pred njim v gatah trepetali generali, v Rusiji so zaradi njega ženske poskušale samomore; ko so ga zaradi uspelega poštnega ropa in podlega izdajstva prišli aretirat policisti se jih je pripeljalo cel bataljon, blokirali so celo ljubljansko četrt in nadzirali vse izhode iz mesta.* Kot vsi ljudje je imel tudi Keber nekaj slabosti: *Pravzaprav samo dve in tudi s tema se tukaj ne bi ukvarjal, ko ne bi bili usodno pomembni za silovit začetek in burno nadaljevanje vstaje na Livadi. Na prvo sem bil kmalu opozorjen: ne prenese nespodobnih, obscenih, žaljivih kretenj: iztegnjenega sredinca, roke, prepognjene v komolcu, nesramnega prijetanja za moda, celo zobotreba v ustih. Njegova druga slabost je nevarnejša, zakaj tam ni bilo nobenega opozorila, pač pa takojšna kazen, izbruh nenadnega besa, ki se je končal s kakšno poškodbo ali lomljenjem pohišva. Še slabše kakor obscene kretnje, ob katerih si je vzela čas za premislek, je namreč prenašal, drgnjenje pribora po krožniku. Ne sme se drgniti po krožniku, je rekel, začne mi zveneti. Marsikomu zvonil v glavi, sem rekel. Ne zvonil, je rekel nekoliko jezno, nisem cerkveni zvonik. Pač pa mi zveni, visoki zven, kovinski. To je nevarno, je rekel, lahko ti počil kakšna žilica v glavi.* Zelo rad pa je imel srečanja s pisateljem, kateremu je pripovedoval svojo zgodbo. *Junak te zgodbe in njen kronist sta jo večer za večerom napolnjevala z resničnimi in sanjskimi dogodki iz zgodovine velikega upora.* Keber je imel Leonco. Leonca je bila njegova ženska s katero je obiskal Masado. Masada pa je judovska trnjava ob Mrtvem morju. Skozi celotno pripoved Keber prepleta Masado in judovske boje na eni strani, ter uporuh na Livadi na drugi strani.

STARI

je upravnik oziroma nekakšen vodja zapora na Livadi. *Stari je bil miren človek, vendar histerično natančen. Kako je šlo to dvoje skupaj? Lepo. Visoke napetosti je reševal s salomonskim mirom, se pravi, z zvitostjo, kar je isto. S posebnim občutkom je zaznal visoke napetosti, kopičenj nevidnega nasilja, ki je bilo na robu eksplozije. Vedel je, kdaj se začneta napetost pretakati kot nevidna snov skozi hodnike in prelivati v celice. Vedel je, da se mora takšna napetost sprostiti, videl sem ga, kako ravna: pri namiznem tenisu se je Ban z nekom udaril zaradi vprašanja, ali se je žogica dotaknila mrežice ali se je ni. Stari se je postavil zraven, prekrizal je roke in ju gledal, kako se ruvata in sopeta. In dokler Ban ni onemu potegnil majice čez glavo, ga z dlanjo od spodaj nekajkrat tresnil, tako dolgo ni posegel vmes. Pravzaprav je posegel, šele takrat, ko ga je imel Ban na tleh, ko mu je tiščal belo žogico v usta, in zahteval, naj jo požre.*

BAN

Ban je bil spolni iztirjenec. On je bil tisti, ki je postavil prvo zahtevo in sicer: ženski obiski vsak dan, ter da se za vsakim menjajo rjuhe.

ALBERT

Malemu je bilo ime Albert. Bil je majhen in nekako shiran, a vseeno mu je pod brado visel lep kos mesa, vrat je imel zamaščen, bil je mali prašič s shirano lisasto in bledikavo kožo, ki jo je dobil od življenja v zaporu. Mali je rad posvetil človeku v kakšno luknjo, ko je človek prišel z dopusta, četudi je bil zunaj samo en dan. Rad si je nataknil gumijasto rokavico in človeku potisnil prst v luknjo. Rad je prišel v samico in koga prebutal. Rad je komu tik pred jutranjim pregledom podtaknil flašo ali nož v omarico, da je potem človeka dobil v samico. Mali Albert je bil znan kot velik prasec. Zato se je začelo.

MRAK

ki so ga klicali tudi Virman, Virmanček, to pa zato, ker je bil ekspert za blagajne, virmane, finance in zake reči. *Kmalu potem, ko so ga iz delavnic premestili v knjižnico, je postal spet Mrak, Alojz, na Virmana in Lojzka so hitro pozabili. Pisal je prošnje, nekatere mu je uspelo celo pomilostiti ali zmanjšati kazen. Razneslo se je mnenje, da je bil zunaj visoka živina, zveze ima, vse zmore, tudi pomilostiti ali zmanjšati kazen. Po prvi rešeni vlogi so se že plazili pred njim, pohuljeno. Spočetka ga je kdo kresnil, ker se je ponoči ustrašil njegovih oči in visoke lobanje, zdaj je isti prišel moledovat v knjižnico.*

MRZLI

Mrzli je bil frizer, zato so ga klicali tudi Brivec. *Mrzli je bil doma iz Bosne, v mladosti je živel v gozdovih, nekoč je moral biti volk. Plaval je v čistih in mrzlih rekah, zato je bil tudi riba, nevarno mrzel. V glavnem so se ga izogibali, a tudi on je bil raje sam, sam sebi je bil najljubši sogovornik. Kadir je, hodil po krogu, sam s seboj se je nekaj pogovarjal in čakal, da ubije naslednjega sodnika. Pred njim ni bilo mogoče zbežati.*

LEONCA

Je bila Kebrova ljubica. Ko je bil na prostosti je večkrat bil z njo. Odšla sta celo na potovanje v Masado, neko planoto, kjer se je v davni preteklost že zgodil nek upor. Leonca je zelo velikokrat del Kebrovih sanj, pogosto si predstavlja da sta skupaj. Zbirala je Bogce na križih, ki jih je Keber vedno, ko sta bila skupaj obračal proti steni.

Obnova dela:

Zgodba je postavljena v daljno leto 1975, ki jo na avgusta Keber pripovedoval pisatelju v kraju M. v zaporih na Livadi. Dobila sta se vsak dan zvečer ob nekem zidu v notranjosti zapora. Keber je govoril, pisatelj pisal.

Keber svojo pripoved začne z opisovanjem Livade pred velikim uporom. ***Preden je vse gorelo, je govoril Keber, preden je bilo vse v dimu, ognju, hrupu, razbijanju in zavijanju siren, je šla skozi Livado besneča reka zla, preden se je ta zgodba začela, je bilo tiho, čisto tiho, kakor ob nastanku sveta.*** Potem začne govoriti o velikem uporu, katerega začetnik je bil on sam. Z upravo zapora so se po dolgem pregovarjanju zaporniki le dogovorili, da si ogledajo prenos finalne košarkarske tekme med Amerikanci in Jugoslovani. Upravniki zapora so jim ogled dovolili le pod pogojem, da bo mir, ter da ne bo nobenih izgrediv. ***Dal sem garancijo, pogledamo košarko in zdravo, gremo spat.*** Toda ni bilo tako. Vsega je bil kriv prašič Albert, eden izmed treh paznikov v televizijski sobi. ***Ne vem koliko nas je bilo notri, kakšnih sto, pazniki pa samo trije, tako kakor smo se zmenili, dva sta bila pozitivna, tretji pa čisti drkač, stal je tam poleg televizorja in nas drkal v glavo s svojim pendrekom, ki ga je kar naprej gulil ko tiča.*** Paznika Alberta so večkrat prosili, naj preneha s svojimi dejanji, toda neuspešno. ***Samo poglej ga, je rekel Ban, glej ga, kaj dela. In Albert se je res spet vstopil in ga vzel v roke in ga začel guliti.*** Ponovno so ga prosili naj odneha, toda ni. ***In takrat je napravil usodno napako. Razkoračil se je pred aparat, dvignil roko, kakor da se želi pogajati, tako, da je res za hip nastalo nekaj miru, nekaj tišine, v kateri so brundali neki medvedi, renčali psi, z zadnjimi nogami kopali v zemljo biki, potem je roko spustil in zadaj za ritjo izklopil televizor. »Konec je!« je zavpil. »Razidite se.«*** Keber je takoj vedel da to ni dobro in da se mu bo totalno utrgalo. Prijel je Alberta in ga odrinil proč od televizorja, zatem je prijel televizor in ga zabil skozi okno. Vseh sto, ki so gledali košarko so takrat uničevali, pretepali, rjovelili... ***Začelo se je veslo demoliranje. Stoli in klopi so v kosih leteli na kup, šipe so žvenketale, vrata so odletela s podbojev, dva sta odtrgala učno tablo, da se je zrušila na njiju, nekdo je razbijal vodno korito, nekega starega tipa je huje kot božjast vrgla elektrika, ko je trgal žice z zidu. Zunaj je začela zavijati sirena, gor in dol, kako dobro sem jo poznal, volkuljo zgonjeno, na koncu je hropla crkajoča žival, potem se je spet dvignila in tulila brez prestanka.*** Zaporniki so zavzeli blok B in blok C, bloka A ter upravne stavbe s transformatorjem in telefonsko centralo, pa jim ni uspelo. Upor je trajal dobre tri ure, in v tem času so uničili kar precejšen del zapora. Potem niso vedeli kako naprej. Odločili so se, da povprašajo za pomoč Alojza Mraka, ki je bil filozof in knjižničar. ***Nezaupljivo nas je gledal enega za drugim. »Prišli smo se posvetovat. Sodelovali boste z nami.« »Z nikomer ne bom sodeloval,« je rekel in skušal zapreti vrata. Johan je vtaknil nogo med vrata in podboj. »Nimate druge izbire,« sem rekel. »A tako?« je še naprej nergal, »najprej vse razbijete in zažgete, potem pa se pridete posvetovat.«*** Toda vseeno jim je pomagal. Ustanovil je odbor, ki naj bi postavil zahteve. Mrak je vse zahteve zapisal in sicer varnost pri delu, ženski obiski, čiste rjuhe, boljša hrana, zahteva po samoupravi, pravica do izhodov po dogovoru z odborom varovancev zavoda, ter kot zadnja zahteva, zahteva Kebra po ponovnem prenosu košarkarskega finala, zaradi katerega je upor sploh nastal. ***»Vse to je en kurc,« je rekel Johan in člani odbora so utihnili. »Vse to nam bojo obljubili,« je nadaljeval, »potem nas bojo pa zjebali, do bomo črni. Treba je zahtevati amnestijo.« Spogledali smo se. Dobro se je slišalo. Jebeš ti zrezke in lesne stroje, jebeš čiste rjuhe in paznike, vse, treba je zahtevati vse. Mrak je zmajal z glavo in rekel, da bo napisal, kar bomo sklenili.*** Naslednji dan sta se zjutraj Keber in Johan pogovarjala. ***»Mislíš, da nas bojo dobro sprefukali?« »Vsakega posebej, v samici.« »Mraka tudi?« »Pri njem čuti človek na mehurju, da se bo zmazal.« »Boli me kurac,« je rekel »samo pa le pokazali da smo nekakšni ljudje, čeprav smo pravzaprav nekakšna živina. Že zdaj ti rečem,***

da se je splačalo. «Zatem so se poskušali pogovoriti s Starim, ki je bil glavni paznik v zaporu. Povedali so vse svoje zahteve. Stari jim je odvrnil, da če se v pol ure ne predajo, da bo policija udrila noter in napravila red. Toda nič se ni zgodilo. Priletel je le helikopter in nekdo jih pozival k predaji. Zatem pa je prišla televizijska ekipa, da bi posnela dogajanje v zaporu. **Za helikopterjem je prišla televizija. In z njo svetlolasa, na fanta postrizena novinarka. Prišla je kot angelska slika z ekrana.** S Kebrom je hotela napraviti intervju, toda neuspešno. **»Elektriko so nam odklopili,« sem rekel. Vzela je beležko, zlati lasje so ji padli čez čelo, naglo je nekaj čečkala. Odklopili? Zakaj? »Da bi nas spravili ven,« sem rekel. »Jebenti,« je zavpil kamerman, »sem ti rekel, da vzemi seboj akumulator.« »Kurac si mi rekel,« je rekel tehnik, »nisi mi rekel.«** Ko je televizijska ekipa odšla, je bilo v kantini zasedanje odbora. Tam so se dogovorili, da morajo vzpostaviti red v zaporu oziroma pospraviti svinjarijo ki je nastala ob uporabi. Zopet so se pogajali s Starim in tudi tokrat brez posebnega rezultata. Dogovorili so se le, da gre lahko psiholog Teršič pogledat zajete paznike v upravno zgradbo. Ves čas je bila okolica zapora nabito polna ljudi. **Mi pa svobodni pa vseeno ujeti. Tudi nekoliko lačni, kajti Mrak je ukazal, da je treba zaloge raionirati. Obkoljeni s tremi obroči tipov, ki se mastijo z golažem in vročimi klobasami ali s čim že. In komaj čakajo, da bojo šicnili kakšnega jebenega kriminalca.** Mrak se je šel pogajat v upravni trakt, in ko se je vrnil je povedal, da imajo tam elektriko, toplo vodo, hrano, telefon, v nasprotju z ostalim delom zapora. Povedal je tudi, da so nekatere od zahtev bile sprejete. **Puhnil je v zrak in spregovoril zgodovinske besede: »Tri in štiri je sprejeto,« je rekel. »Kaj je tri in štiri,« je vprašal Mitke. »Hrana in babe,« je rekel Pepo Peder. »Žri in kavsaj, za drugo se ne ravsaj,« je rekel Johan in se režal s svojim zlatom v ustih.** Potem so zapornike hoteli prisiliti k predaji s tem, da so jih pustili čisto na miru, saj so vedeli, da jim primanjkuje hrane, vode ter da so brez elektrike. Čas se je začel neznansko vleči. Pripravljali so se za nov napad. Hoteli so napasti upravni trakt. Mrak je ustanovil kaznilniško policijo, katere naloga je bila nadzorovati in kaznovati vse nepravilnosti, kot naprimer pijančevanje, kraje, pretepi, nepotrebno mrcvarjenje paznikov, ter celo dve registrirani posilstvi. Zaporniki so zahtevali elektriko do devetih, v nasprotnem primeru naj bi napadli upravni trakt. **Sporočili smo jim, naj sporočijo naprej, komur hočejo, na pravosodno ministrstvo, policiji, Združenim narodom, zaradi nas Bogu v nebesih ali Hudiču v peklu, da mora priti elektrika do devetih. Drugače jih raztreščimo v tistih luknjah. Nekaj so premišljevali, verjetno so se sprli. Mrak je popravil formulacijo: Sicer bomo prisiljeni zasesti transformator zaradi nehumanih življenjskih razmer. Psiholog Teršič je zdaj nemudoma odgovoril. Ta jezik je boljše razumel. Mi sicer bi, je rekel, vendar pa imamo navodila, da ne smemo. Navodila od zgoraj. Johan je planil k oknu: Potem vas bomo pa razfukali od spodaj, sicer. Elektrika do devetih! Do devetih, smo zdaj vpili vsi, kar z oken, od zunaj ali od zgoraj, sicer napad, napad, napad.** Nekaj pred deveto so odklopili elektriko tudi upravnemu taktu. Mrak in Mežnar sta se šla tja zopet pogajat, ostali pa so se dogovorili za napad, in tik preden so napadli sta se ona dva vrnila s obvestilom, da elektriko priklopijo zjutraj. Toda vseeno so napadli. Uprava je bila zavzeta v enem naletu. Livada je bila popolnoma osvobojena. **Takoj po zmagi in jutranjem zborovanju se je začela absolutna vladavina in hkrati tiranija zmagovite republike. Mrak se je naselil v upravnikovo pisarno in prevzel vso oblast. Z dekreti je začel organizirati, kar je že toliko časa napovedoval: oblast, policijo, zapore.** Mrakova država je do večera postala tiranija. Za silo so popravili proizvodnjo, popravljali so razbita vrata na celicah, uredili so sodišče v frizernici, v katerem sta kazni izvrševala Mrzli in Ban, sodil pa je Mrak sam, ter uredili celo nekaj zaporniških celic za uporne zapornike. **Stvari se v takih razmerah odvijajo zelo hitro. Življenje je videti še krajše, kakor je v resnici. Spremembe so bile nagle in učinkovite. Še preden smo se zavedeli, smo imeli novo upravo, novi red in nove navade.** Mrak je začel izdajati bilten z naslovom Samouprava. Zaprli so Pepeta Pedra, ker so se mu smilili fantje, ki so jih izkoriščali za poteševanje svojih spolnih potreb. **Na poti iz frizernice v samico so ga odvrgli kakor vrečo. Ležal je pod oknom kakor vreča in spregledala bi ga, ko se ne bi bil Johan spotaknil čez vrečo in ležečega nekam poslal. Ležeči je bil nekaj, kar je bilo nekoč Pepo Peder. Skozi pore na obrazu mu je od notranjega pritiska ali poškodb mezela kri.** Ker je Keber udaril Bana, ker ga je le ta zasliševal, tako, da mu je s pištolo meril v glavo, ga je Mrak vtaknil v samico. **Potegnil sem britev iz omarice in mu jo nastavil na vrat. Ti pičkin dim, ti. Ti boš mene zasliševal? Kaj pa hočeš od mene, ti pičkun z vitrihom? S kolenom sem ga pritisnil v trebuh, da je belo pogledal. Kaj hoče, kaj sploh hoče? »Kaj hočeš?« »Sem mislil, da lažeš,« je hropel. »Vsi lažejo.« Spet sem pritisnil in Ban je zagrgal iz trebuha gor v krvava usta. Za koji kurac pa bi lagal, a? Da mi boš ti vrjel in drugi mali pičkini dimljeni vlomilci tu notri, usrani drkači, ki trgajo starim babam torbice z rok v stranskih ulicah, a? Keber je ko je bil sam zaprt zopet misli na svojo Leonco. Niti na fukanje ni bilo mogoče misliti, niti drkati ni bilo mogoče. Angelsko fukaš, sem rekel, fukava. Nočem da tako govoriš z mano, je rekla na začetku. Odpiši me, je rekla na koncu. Odpisal sem jo.** Mrak se je preveč prepustil vladarskemu življenju in tega je moralo biti kmalu konec. In je tudi bilo. Mrak je bil dogovorjen, da pride v zapor minister, da mu izročijo zahteve. Toda s helikopterjem so prileteli le specialci, ki so v nekaj minutah zavzeli skoraj vse razen, treh zgradb. Medtem sta

stari Lape in Joahan osvobodila Kebra. Johan ga je odpeljal v upravno stavbo, kjer sta bili varna. *Pognala sva se k strešni lini. Razgled je bil lep. In beden. Od tu sva opazovala, kako se začenja zadnje klavrno dejanje slavnega upora na Livadi. Pravzaprav samo še agonija Mrakove tiranije.* Pazniki so bili na varnem, večina zapornikov ujetih, le Johan in Keber sta še vztrajala pri uporu. Z vrha strehe sta se drla navzdol, da imata še nekaj kant bencina, ki sta jih kasneje vrgla na dvorišče, ter izrazila še njuno zadnjo zahtevo. *Zaklical sem, naj zanesejo televizor v televizijsko sobo. Rad bi si ogledal prenos. »Še zdaj ne ve rezultata,« je zaklical Johan. Okrog policijskega avta so se nekaj posvetovali. Prižgala sva cigareti.* Nazadnje je pred vrata prišel Stari. Bil je sam. Keber je to nekako vedel, saj je Staremu zaupal. Stari jo ju odpeljal v televizijsko sobo, kjer so na ekranu res igrali nekakšno košarko. Kebra je mučilo le še eno vprašanje. *»Bil si tisto noč pri vežnih vratih z Leonco.« Zarezal se je, zlati zobje so se mu svetili v televizijski luči. »Si jo nategnil?« »Budalo staro,« je rekel. »Glej raje košarko.«*

To zgodbo je Keber pravil pisatelju vsak avgustovski večer, leta 75, v starodavnih zaporih, na Livadi, naslonjen na zidu, zazrt skozi okno, pisatelj pa je pisal.

Moje mnenje o prebranem delu:

Delo se mi je zdelo izredno dobro, čeprav ne berem rad knjig. V tem delu me je zelo privlačila zanimiva zgodba, ter pa sam jezik. Tu mislim predvsem žaljivke in kletvice, ki jih v knjigah ponavadi ni. Toda vsi vemo, da so prisotne na vsakem koraku. Še preden sem začel brati knjigo sem vedel, da govori o nekem uporu zaradi košarkarske tekme. Močno me je presenetilo, da je v knjigi v bistvu opisan samo en dogodek. Pričakoval sem jih nekako več. Na začetku me je malo motilo, da Keber svoje pripovedovanje vseskozi povezuje z Odeso in Masado, kjer je bil kot pomorščak, toda tega sem se kmalu navadil. Delo se mi zdi zelo v redu, čeprav je v njem opisanega veliko nasilja, kletvic, grdih izrazov, toda kaj moremo, tudi resnični svet je tak. Popolnoma pa razumem zapornike oziroma Kebra, da mu zveni v glavi, ter da večkrat sanjari o lepšem življenju. Za primer se že nam dijakom mogoče zdi ena ura nekega predmeta izredno dolgočasna in nezanimiva, ter takrat odplavamo vsak na svoj svet, poln domišljije, neresničnega, težko uresničljivega, v primerjavi s urami zapornikov, ki ponavadi čakajo na iztek svoje kazni več let. Po tem delu so posneli tudi film, ki ga je režiral Andrej Košak, glavno vlogo Kebra pa je igral Jernej Šugman. Lahko bi vam priporočil oboje, tistim, ki raje berete, obisk knjižnice, nam, bolj lenim pa obisk videoteke z izposajo in ogledom filma.

Viri in literatura :

- Helga Glušič; **Sto slovenskih pripovednikov**; 1996, Prešernova družba, str.: 74, 75
- Drago Jančar; **Zvenenje v glavi**; 1998, Mladinska knjiga